

﴿ 40. MEKTUP ﴾

٤٠ - ﴿ الْمَكْتُوبُ الْأَرْبَعُونَ: إِلَى مَوْلَانَا مُحَمَّدٍ صَادِقِ الْكَشْمِيرِيِّ فِي بَيَانِ عِلْمِ
الْيَقِينِ الْحَاصِلِ لِلصُّوفِيَّةِ وَعِلْمِ الْيَقِينِ الْكَائِنِ لِأَرْتَابِ الْمَعْقُولِ ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى إِغْلَمَ أَنَّ عِلْمَ الْيَقِينِ عِبَارَةٌ عِنْدَ الصُّوفِيَّةِ
عَنْ يَقِينٍ حَاصِلٍ مِنَ الْأَسِيدَلَالِ بِالْآثَرِ عَلَى الْمُؤَثِّرِ وَهَذَا الْمَعْنَى مُيسَّرٌ لَأَهْلِ النَّظَرِ
وَالْأَسِيدَلَالِ فَمَا يَكُونُ الْفَرْقُ بَيْنَ عِلْمِ الْيَقِينِ الْمَخْصُوصِ بِالصُّوفِيَّةِ وَعِلْمِ الْيَقِينِ
الْحَاصِلِ لِأَرْتَابِ الْمَعْقُولِ وَلِمَ يَكُونُ عِلْمُ الْيَقِينِ الْمُخْتَصَّ بِالصُّوفِيَّةِ دَاحِلًا فِي
الْكَشِفِ وَالشُّهُودِ وَلَا يَكُونُ مَا لِلْعُلَمَاءِ خَارِجًا عَنْ مَضِيقِ النَّظَرِ وَالْفِكْرِ. يَنْبَغِي أَنْ
يُعْلَمَ أَنَّ شُهُودَ الْآثَرِ لَارِزٌ فِي عِلْمِ كِلْتَا الطَّائِفَتَيْنِ حَتَّى يَنْتَقِلَ مِنْهُ إِلَى الْمُؤَثِّرِ الَّذِي هُوَ
غَيْرُ مُشْهُودٍ غَايَةً مَا فِي الْبَابِ أَنَّهُ لَمَّا كَانَ بَيْنَ الْآثَرِ وَالْمُؤَثِّرِ ارْتِبَاطٌ كَانَ ذَلِكَ سَبَبًا
لِلْإِنْتِقَالِ مِنْ وُجُودِ الْآثَرِ إِلَى وُجُودِ الْمُؤَثِّرِ وَذَلِكَ الْارْتِبَاطُ أَيْضًا مَكْشُوفٌ وَمَشْهُودٌ
فِي عِلْمِ الْيَقِينِ الْمُخْتَصَّ بِالصُّوفِيَّةِ دُونَ مَا لِلْعُلَمَاءِ فَإِنَّهُ نَظَرِيٌّ وَفِكْرِيٌّ فِيهِ فَيَكُونُ
الْإِنْتِقَالُ أَيْضًا نَظَرِيًّا وَفِكْرِيًّا بِالضَّرُورَةِ فَيَكُونُ يَقِينُ الطَّائِفَةِ الْأُولَى دَاحِلًا فِي
الْكَشِفِ وَالشُّهُودِ دُونَ يَقِينِ الطَّائِفَةِ الثَّانِيَةِ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ خَارِجًا مِنْ مَضِيقِ
الْأَسِيدَلَالِ وَاطِّلَاقِ الْأَسِيدَلَالِ عَلَى يَقِينِ الصُّوفِيَّةِ مَبْنِيٌّ عَلَى الظَّاهِرِ وَالصُّورَةِ لِكَوْنِهِ
مُتَضَمِّنًا لِلْإِنْتِقَالِ مِنَ الْآثَرِ إِلَى الْمُؤَثِّرِ وَالْأَفْقَى الْحَقِيقَةُ دَاحِلٌ فِي الْكَشِفِ وَالشُّهُودِ
بِخِلَافِ يَقِينِ الْعُلَمَاءِ فَإِنَّ فِيهِ حَقِيقَةَ الْأَسِيدَلَالِ وَلَمَّا كَانَ هَذَا الْفَرْقُ الدَّقِيقُ تَحْقِيقًا عَلَى
الْأَكْثَرِينَ بَقَوْا فِي مَرْتَبَةِ الْحَبَرَةِ بِالضَّرُورَةِ وَأَطَالَ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ مِنْ قُصُورِهِ لِسَانِ
الْإِعْتِرَاضِ عَلَى بَعْضِ الْأَعْرَظَةِ الَّذِي فَسَّرَ عِلْمَ الْيَقِينِ الْمُخْتَصَّ بِالصُّوفِيَّةِ بِالْأَسِيدَلَالِ
مِنَ الْآثَرِ إِلَى الْمُؤَثِّرِ كُلِّ ذَلِكَ لِعَدَمِ الْإِطْلَاعِ عَلَى حَقِيقَةِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يُحْيِي الْحَقَّ وَهُوَ
يَهْدِي السَّبِيلَ وَالسَّلَامَ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى.

TÜRKÇE ANLAMI

- Mevlânâ Muhammed Sâdık el-Keşmîrî'e yazılmıştır.
- Sûfiler ve akıl erbabı için gerçekleşen ilme'l-yakîn .

Hamd, âlemlerin Rabbi olan AllahTeâlâ içindir. Selâm olsun O'nun seçtiği kullara...

Bilmek gerekir ki, sûfilere göre ilme'l-yakîn, eserden müessire istidlâl ile meydana gelen yakînden ibârettir. Bu mânâ nazar ve istidlâl ehli için de geçerlidir.

O halde sûfilere has olan ilme'l-yakîn ile akıl erbâbı için gerçekleşen ilme'l-yakîn arasındaki fark nedir? Niçin sûfilere has olan ilme'l-yakîn keşif ve şühûdun içine girerken âlimler için olan ilme'l-yakîn nazar ve fikrin darlığından çıkamamaktadır?

Bilmek gerekir ki, eserden, müşâhede edilmeyen müessire geçebilmek için eseri müşâhede etmek her iki tâifenin ilminde de gereklidir.

Sonuç olarak, eser ile müessir arasında irtibat olması, eserin varlığından müessirin varlığına geçişin sebebi oldu. Bu irtibat da sûfilere has olan ilme'l-yakînde keşif ve müşâhede edilmekle birlikte âlimlerin ilminde müşâhede edilmemektedir. Çünkü o, âlimlerin ilme'l-yakîninde nazarî ve fikrîdir. Bu yüzden geçiş de kaçınılmaz olarak nazarî ve fikrî olmaktadır.

Dolayısıyla sûfilerin yakîni keşif ve müşâhedenin içine girmektedir. Âlimlerin yakîni ise böyle değildir... Çünkü istidlâlin dar sahasının dışına çıkamamaktadır. Sûfilerin yakînine istidlâl denmesi, eserden müessire geçişi kapsamı hasebiyle işin zâhiri ve sûreti sebebiyledir... Yoksa gerçekte keşif ve müşâhedeye dahildir. Ulemânın yakîni ise hakikatte istidlâl esaslı olduğu için farklıdır.

Çokları bu ince farkı bilemediği için, hayret mertebesinde kalmıştır. Bunlardan bazıları sûfilere has olan ilme'l-yakîni eserden müessire istidlâl olarak açıklayan büyüklere itiraz etmiş ve dil uzatmıştır. Bunun sebebi işin hakikatine vakıf olmamalarıdır. Allah, hakkı gerçekleştiren ve doğru yola iletendir.

Selâm olsun hidâyete tâbi olanlara

دُونَ مَا لِلْعُلَمَاءِ Sûfilere mahsus ilmel yakinde فى عِلْمِ الْيَقِينِ الْمُخْتَصِّ بِالصُّوفِيَّةِ
 Alimlere mahsus olanda değil فَيَنْهَ نَظَرِيٌّ وَفِكْرِيٌّ فِيهِ Zira bu irtibat alimlerinkinde
 nazari ve fikridir أَيْضًا الْإِنْتِقَالُ أَيْضًا Bu sebeple intikal de olur (Ne olur?) نَظَرِيًّا
 فَيَكُونُ يَحِينُ الطَّائِفَةُ الْأُولَى بِالضَّرُورَةِ Zorunlu olarak Nazari ve fikri (Nasıl?)
 Dolayısıyla birinci grubun ilmel yakini olur (Ne olur?) دَاخِلًا فِي الْكَشْفِ وَالشُّهُودِ
 Keşif ve müşahedeye girmiş الطَّائِفَةُ الثَّانِيَّةُ İkinci grubun ilmel yakini böyle
 değildir مِنْ لَاحِظٍ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ خَارِجًا Delil getirme darlığından İstidlal sözünü
 kullanmak Zahir مَبْنِيٌّ عَلَى الظَّاهِرِ وَالضُّورَةِ Sûfilerin ilmel yakinine عَلَى يَحِينُ الصُّوفِيَّةِ
 ve surete göredir (Niçin?) Onların yakini de intikali içerdiği
 için (Neden?) Eserden (Neye?) MÜESSİRE İLÂ EĞER bu intikal itibar
 edilmezse (O zaman) gerçekte girmiştir (Nereye?) فَيَحِينُ الْحَقِيقَةُ دَاخِلٌ Keşif ve müşahedeye
 Alimlerin ilmel yakininin aksine يَخْلَافُ يَحِينُ الْعُلَمَاءِ Keşif ve müşahedeye
 وَلَمَّا كَانَ هَذَا الْفَرْقُ Çünkü onda istidlalin hakikati vardır فَإِنَّ فِيهِ حَقِيقَةَ الْإِسْتِدْلَالِ
 بَعْدًا فِي مَرَاتِبَةٍ Bir çok kişiye gizli عَلَى الْأَكْثَرِينَ (Ne?) Bu ince fark olunca
 Zorunlu olarak (Nasıl kaldılar?) Onlar hayret mertebesinde kaldılar الْحَيَرَةُ
 Kendi مِنْ قُصُورِهِ (Neden dolayı?) Ve onlardan bir grup uzattı وَأَطَالَ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ
 kusurlarından dolayı (Neyi uzattı?) لِيُتَرَا لِسَانَ الْأَعْيَاضِ (Kime?) عَلَى بَعْضِ الْأَعْرَةِ
 عِلْمِ الْيَقِينِ الْمُخْتَصِّ فَتَسَرَّ Açıkladılar (Neyi?) Bazı büyüklere الَّذِي Öyle büyükler ki
 بِالْإِسْتِدْلَالِ مِنَ الْأَثَرِ إِلَى الْمُؤَيَّرِ (Ne ile açıkladılar?) Sûfilere ait ilmel yakini
 Eserden müessire istidlal ile كُلُّ ذَلِكَ Bu itirazların tamamı لَعَدِمَ الْإِطْلَاعَ
 Allah hakkı وَاللَّهُ يُحَقِّقُ الْحَقَّ لِشَيْءٍ gerçeğine عَلَى حَقِيقَةِ الْأَمْرِ (Neye?) olmadıkları içindir
 Selam olsun (Kime?) وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ Ve (doğru) yola iletir Hidayete tabi olana... مِنَ اتَّبَعَ الْهُدَى